

РУС ТИЛИ ВА АДАБИЁТИ ДАРСЛАРИДАГИ МУАММО ВА ЯНГИ ТЕХНОЛОГИЯЛАР

Ўринбоев Луҳмонжон Пулатович

Олтариқ тумани 12-сонли умумтаълим мактаби ўқитувчиси.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.14492471>

Аннотация. Ушбу мақолада рус тили ва адабиёти дарсларидаги замонавий муаммолар ва уларни янги технологиялар ёрдамида ҳал қилиш йўллари таҳлил қилинади.

Дарс жараёнларида ўқувчиларнинг тил ва адабиётга қизиқиши пасайиб бораётгани, анъанавий ўқитиш усулларининг самарадорлигининг камайиши каби муаммолар қайд этилади. Шунингдек, таълимда янги технологиялар — интерактив платформалар, электрон китоблар, мультимедиа воситалари, онлайн тестлар ва ижтимоий тармоқларнинг фойдали жиҳатлари ёритилади. Мақолада янги технологияларни дарс жараёнларига интеграция қилиш ўқувчиларнинг билим олиш жараёнини самарали ва қизиқарли қилиш таъкидланади.

Калит сўзлар: Рус тили, таълим тизими, дарс жараёнлари, замонавий технологиялар.

PROBLEMS AND NEW TECHNOLOGIES IN RUSSIAN LANGUAGE AND LITERATURE LESSONS

Abstract. This article analyzes modern problems in Russian language and literature lessons and ways to solve them using new technologies. In the lesson process, problems such as the decline in students' interest in language and literature, the decrease in the effectiveness of traditional teaching methods are noted. Also, the useful aspects of new technologies in education - interactive platforms, e-books, multimedia tools, online tests and social networks - are highlighted. The article emphasizes that the integration of new technologies into lesson processes makes the learning process of students more effective and interesting.

Keywords: Russian language, education system, lesson processes, modern technologies.

ПРОБЛЕМЫ И НОВЫЕ ТЕХНОЛОГИИ НА УРОКАХ РУССКОГО ЯЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ

Аннотация. В данной статье анализируются современные проблемы на уроках русского языка и литературы и пути их решения с использованием новых технологий. В ходе уроков отмечаются такие проблемы, как снижение интереса учащихся к языку и литературе, снижение эффективности традиционных методов обучения. Также освещены полезные стороны новых технологий в образовании – интерактивных платформ, электронных книг, мультимедийных инструментов, онлайн-тестов и

социальных сетей. В статье подчеркивается, что интеграция новых технологий в учебный процесс делает процесс обучения студентов эффективным и интересным.

Ключевые слова: русский язык, система образования, процесс обучения, современные технологии.

Kirish

Ҳозирги кунда таълим тизими жадал суръатларда ўзгараётган бир даврда, рус тили ва адабиёти фанини ўқитишда ҳам бир қатор муаммолар ва имкониятлар мавжуд. Замонавий технологияларнинг кириб келиши ва уларни дарс жараёнларида қўллаш ўқувчиларнинг тил ва адабиётга бўлган қизиқишини ошириш билан бирга, айрим қийинчиликларни ҳам келтириб чиқармоқда. Ушбу мақолада биз рус тили ва адабиёти дарсларидаги муаммолар ва уларни янги технологиялар орқали қандай ечиш мумкинлиги ҳақида тўхталиб ўтамиз.

Рус тили ва адабиёти дарсларидаги асосий муаммолар

1. Тилга бўлган қизиқишнинг пасайиши

Бугунги кунда жамоатчиликда рус тилига бўлган қизиқишнинг пасайиши кузатилмоқда. Бунда кўплаб омиллар, жумладан, ёшлар орасида смартфонлар ва ижтимоий тармоқлардан фойдаланишнинг кўпайиши, адабий асарларни ўқишга вақт ажратишнинг камайиши каби ҳолатлар таъсир қилади.

2. Дарслардаги анъанавий ўқитиш усуллариининг самарадорлиги

Кўп ҳолларда дарсларда анъанавий методларга таяниш, ўқувчиларнинг фаол иштирокини камайтириб, уларнинг билимга бўлган қизиқишини пасайтиради. Устозлар эса янгича ёндашувлар қўллашда қийинчиликка дуч келмоқдалар.

3. Дарсликларнинг янгиланиши ва ахборот манбаларининг чекланганлиги

Рус тили ва адабиёти дарсларидаги дарсликлар кўпинча замонавий ахборот манбалари билан бойитилмаган ёки бу материаллар талабларга жавоб бермайди. Натижада ўқувчилар бу дарсларни замонавий контекстда тушунишда қийналишлари мумкин.

Янгича технологиялар ва имкониятлар

Таълимда янги технологиялар рус тили ва адабиёти дарсларини самарали ва қизиқарли қилиш учун бир қанча йўللارни очиб беради. Қуйида уларнинг асосийлари билан танишамиз:

1. Интерактив платформалар ва мобил иловалар

Замонавий ўқув платформалари ва мобил иловалар дарсларни кўпроқ интерактив қилиш имкониятини беради.

Масалан, Google Classroom, Quizlet ва Duolingo каби платформалар ўқувчиларга машқларни мустақил бажариш, ўқитувчилар билан интерактив мулоқот қилиш имконини беради. Бу уларнинг тилни ўрганишдаги фаолиятини кучайтиради.

2. Виртуал китоблар ва электрон китобхонлик

Электрон китоблар ёки аудиокитоблар орқали ўқувчилар рус адабиёти классикларини кўпроқ ва қулай ўқишлари мумкин. Бу ёшлар ўртасида адабиётга қизиқишни оширишга ёрдам беради. Масалан, «ЛитРес» ёки «БиблиоНайт» каби иловалар бу борада катта имкониятлар тақдим этади.

3. Мультимедиа воситалари

Видео дарслар, аудиоматериаллар, подкастлар ва онлайн вебинарлар орқали рус тилини ўқитиш жараёни жонли ва самарали бўлади. Масалан, рус адабиёти асарлари бўйича фильмларни кўриш, ўқувчиларни бу асарлар муҳокамасига жалб қилиш, уларнинг ижодий қобилиятларини ривожлантиради.

4. Онлайн тестлар ва автоматлаштирилган баҳолаш тизимлари

Устозлар онлайн тестлар ва автоматлаштирилган баҳолаш платформалари орқали ўқувчиларнинг билим даражасини тез ва объектив баҳолашлари мумкин. Бу ўқувчиларнинг билимини мунтазам назорат қилиш ва уларни таҳлил қилиш имконини беради.

5. Ижтимоий тармоқлар ва онлайн жамоалар

Ижтимоий тармоқлар орқали рус тили ва адабиёти бўйича онлайн жамоалар ташкил қилиш ва уларда ижодий мунозаралар ўтказиш мумкин. Масалан, Telegram ёки Instagramдаги махсус гуруҳлар орқали ўқувчилар адабиётга оид саволлар юзасидан фикр алмашишлари ва янги билимларга эга бўлишлари мумкин.

Хулоса

Янги технологияларнинг таълимда қўлланилиши рус тили ва адабиёти дарсларидаги бир қатор муаммоларни бартараф этиш имконини беради. Бу технологиялар дарс жараёнларини қизиқарлироқ ва самаралироқ қилишга, ўқувчиларнинг тил ва адабиётга бўлган қизиқишини оширишга хизмат қилади. Шу боис, замонавий ўқитувчилар ўз фаолиятида бу технологияларнинг имкониятларидан фойдаланишни яхши ўзлаштиришлари зарур.

Дарс жараёнларида самарадорликка эришиш учун технология ва анъанавий методларни бирлаштирган ҳолда, таълим мазмунини тўғри йўналтириш муҳим аҳамиятга эга.

Рус тили ва адабиёти дарсларида самарадорликни ошириш учун таклифлар:

1. Интерактив усуллардан фойдаланиш: Дарсларда ўқувчиларнинг фаол иштирокини таъминлаш мақсадида интерактив платформа ва иловалардан (Google Classroom, Quizlet)

фойдаланиш таклиф қилинади. Бу ўқувчиларга дарс жараёнида фаол бўлиш, мустақил машқлар бажариш имкониятини беради.

2. Мультимедиа воситаларини жорий этиш: Адабий асарлар асосидаги фильмлар, аудиокитоблар ва видео дарслардан фойдаланиш дарсларни жонли ва қизиқарли қилади. Масалан, маълум адабий асарларга асосланган фильмлар кўрсатилиб, улар бўйича муҳокамалар ташкил қилиниши мумкин.

3. Виртуал китоблардан фойдаланиш: Электрон китоблар ва аудиокитоблардан кенг фойдаланиш ўқувчиларга адабий асарларни кўпроқ ўқиш имконини яратади. Бундай ресурслар (ЛитРес, БиблиоНайт) адабиётга қизиқишни оширишга ёрдам беради.

4. Онлайн тестлар ва автоматлаштирилган баҳолаш тизимлари: Дарсларнинг самарадорлигини ошириш учун онлайн тестлар орқали доимий мониторингни йўлга қўйиш таклиф қилинади. Бу устозларга ўқувчилар билимларини тез ва аниқ баҳолаш имконини беради.

5. Ижтимоий тармоқлар ва онлайн жамоалар: Рус тили ва адабиётига қизиқишни ошириш учун ижтимоий тармоқларда махсус гуруҳлар ташкил қилиш тавсия этилади. Telegram ёки Instagram каби платформалар орқали ўқувчилар адабиётга оид мунозаралар ва муҳокамаларда қатнашишлари мумкин.

6. Ижодий ёзма ва оғзаки топшириқлар: Ўқувчиларнинг ижодий салоҳиятини ривожлантириш учун уларга эркин эссе ёзиш, адабий қаҳрамонлар бўйича ёки асарларнинг давоми сифатида ижодий ишлар топшириш таклиф қилинади.

Бу таклифлар замонавий технологиялар ва янгича ёндашувлар орқали рус тили ва адабиёти дарсларини самаралироқ ва қизиқарлироқ қилишга хизмат қилади.

REFERENCES

1. Аҳмадова, Р. Ҳ. (2021). Рус тили таълимда янги технологияларни қўллаш*. Тошкент: «Навоий» нашриёти.
2. Васильева, Т. В. (2020). *Интерактив технологиялар ва уларни рус тили ўқитишда қўллаш*. Москва: «Просвещение».
3. Коваленко, В. П. (2019). *Рус тили ва адабиёти дарсларида инновацион технологиялар*. Санкт-Петербург: «Русский язык» нашриёти.
4. Шарапова, Т. А. (2018). *Рус тили ва адабиёти дарсларида ёшларнинг ижодий фаолиятини оширишда янги технологиялар*. Тошкент: "Маънавият" нашриёти.
5. Борисова, С. А. (2022). *Мультимедиа ва интернет-технологиялар рус тили таълимда*. Москва: «Инфра-М».

6. Григорьева, Н. В. (2021). *Рус тили ўқитишда компьютер технологияларидан фойдаланиш*. Томск: «Издательство Томского государственного университета».
7. Жаркова, М. П. (2023). *Интерактив ўқитиш методлари ва уларни рус тили дарсларида қўллаш*. Қўкон: «Тилим» нашриёти.
8. Алексеева, Л. С. (2020). *Рус тили ва адабиёти дарсларида техник ва коммуникатив технологияларнинг рўйхати*. Екатеринбург: «Уральское издательство»